

**ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการ
ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551: ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568¹**

ชัชศรีณย์ พิระบลวัฒน์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551: ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายอาญา กฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติ ความเป็นมา และแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ซึ่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ถือเป็นมาตรการหนึ่งของภาครัฐในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นในหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญ เพื่อจะใช้ในการถือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการได้สวน การส่งเรื่องให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการต่อ การคุ้มครองพยาน รวมถึงการใช้บทบัญญัติดังกล่าว เพื่อใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากบทบัญญัติดังกล่าว ออกมาโดยไม่ขัดกับแนวคิดทฤษฎี ไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติกฎหมายอื่น ก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีผลมากขึ้น มาตรการการป้องกันการทุจริตก็ จะมีความเข้มแข็ง เป็นเอกภาพเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันผู้ศึกษาเห็นว่า บทบัญญัติบางมาตรา พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ซ.โดยมีการใช้บังคับในปัจจุบันนั้น ยังไม่มีความชัดเจน คลุมเครือ ทั้งอาจทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติได้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551: ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐ สันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และรองศาสตราจารย์อรรธรณ พจนานูรัตน์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ. 2551: ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายอาญา กฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2554 พบว่า ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกตามการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ท. (มาตรา 43 เมื่อปรากฏกรณี ก.พ.ค. วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น จะต้องส่งเรื่องกลับไปให้ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาทบทวนอีกครั้ง)

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนตามการชี้มูลตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เดิม นั้น ผู้ถูกลงโทษสามารถใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง หาก ก.พ.ค. เห็นด้วยกับอุทธรณ์ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้นภายใน 30 วันนับแต่วันที่ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัย ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 44 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2568 ซึ่งต่อมาเมื่อได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษในกรณีดังกล่าวไว้ในมาตรา 43 โดยมีความแตกต่างกับพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 3 อย่างมาก กล่าวคือ หากคณะกรรมการ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า อุทธรณ์ฟังขึ้น ก็จะต้องส่งเรื่องกลับไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาทบทวน และเมื่อผลการทบทวนเป็นประการใด จะต้องมีการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามนั้น จากบทบัญญัติมาตรา 43 มีความขัดต่อหลักนิติธรรม³ เนื่องจากในการพิจารณาครั้งหลัง (กรณีที่ ก.พ.ค. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทบทวน) ถือเป็นพิจารณาทางปกครองซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งถูกชี้มูลความผิดและกรรมการผู้ซึ่งทำการพิจารณาทางปกครองในเรื่องนั้น เป็นคนเดียวกัน

³ วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะกรรมการเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้ กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช., (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2546) หน้า 5

การตรามาตรา 43 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 เป็นการตราที่มีความขัดแย้งกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กล่าวคือ ตามมาตรา 114 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 บัญญัติว่า⁴ ข้าราชการผู้ใดถูกสั่งลงโทษ ก็จะมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง และมาตรา 116 ได้บัญญัติว่าเมื่อ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัยเป็นประการใด ผู้บังคับบัญชาก็ต้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. หากผู้ถูกลงโทษไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้มีสิทธิฟ้องศาลปกครองสูงสุดภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบ ดังนั้น จะเห็นว่า การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการพลเรือน ที่ใช้ถือปฏิบัติกันมาโดยตลอดมีความแตกต่างกับมาตรา 43 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 อย่างมาก ในกรณีที่ ก.พ.ค. เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ก็ต้องส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทบทวน จะไม่ใช่กรณีที่จะต้องส่งให้ผู้บังคับบัญชา ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ตามที่เคยได้ปฏิบัติกันมา ซึ่งจะพบปัญหาว่าหาก ก.พ.ค. ส่งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทบทวนอีกครั้ง เป็นการสร้างภาระ และวิธีปฏิบัติราชการเกินจำเป็น ทั้งทำให้กระบวนการพิจารณาเกิดความล่าช้า เกิดช่องว่างที่ทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมกับบุคคลและ

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การตราบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพิ่มขึ้น ทั้งที่จากการศึกษาที่มาของอำนาจ และขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเท่านั้น หากใช้ที่จะสามารถไปก้าวล่วงลักษณะงานที่เป็นงานเฉพาะของคณะกรรมการ ก.พ.ค. ไม่ โดยบทบัญญัติดังกล่าว ถือเป็นการขัดต่อทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม อีกทั้งตามบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการให้มีความแตกต่างกับการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ที่เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการพลเรือน โดยส่งผลให้ขัดกับหลักความชอบด้วยกฎหมายของนิติกรรมทางปกครอง⁵ ทั้งขัดต่อหลักความเสมอภาคที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และถือเป็นการเพิ่มกระบวนการยุติธรรมให้ล่าช้า ที่ว่า “ความล่าช้า คือ ความอยุติธรรม”

ประการที่สอง ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพยานหรือข้อเท็จจริง กรณี ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย (มาตรา 38 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568)

⁴ มาตรา 114 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

⁵ กมลชัย รัตนสกววงศ์. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545.

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพยานหรือข้อเท็จจริง กรณี ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและสำคัญมาก ในการที่หน่วยงานรัฐอื่นจะต้องดำเนินการต่อจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เนื่องจากพยานหรือข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ซึ่งได้มาจากการไต่สวน ผู้แจ้งเบาะแส หรือพยานผู้ให้ข้อมูลเองก็ หวังว่าจะได้รับการคุ้มครองจากการให้ข้อมูลดังกล่าว โดยตนเองได้รับความปลอดภัย แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองทุกกระบวนการทั้งหมดได้ เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ไม่มีอำนาจที่จะ สามารถทำได้ จึงต้องส่งเรื่องให้กับหน่วยงาน หรือบุคคลที่กฎหมายได้ให้อำนาจกระทำได้ เช่น กรณีการดำเนินการทาง วินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากพระราชบัญญัติ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ไม่ได้ให้อำนาจกับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่จะลงโทษได้ แต่เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาที่ถูกกล่าวหาได้สังกัดอยู่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยกระบวนการนี้ทำให้เกิดช่องว่างในการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส หรือตัวพยาน หรือพยานหลักฐานอื่นใด อันนำไปสู่บทสรุปของเรื่องร้องเรียน ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่ได้มี แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของพยานหรือข้อเท็จจริงให้หน่วยงานรัฐอื่นใช้ถือในการปฏิบัติ ซึ่งมีเพียง กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็กำหนดให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา นั้น พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติ แต่ไม่ได้มีการบอกแนวปฏิบัติให้หน่วยงานรัฐอื่นปฏิบัติแต่อย่างใด โดยกรณีดังกล่าวนี้ ได้มีการบัญญัติ ไว้ใน มาตรา 38 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นทางเดียว ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่ รวมถึงส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของพยานในการให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะให้พยานผู้นั้นเกรง กลัวที่จะมาให้ข้อมูล ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการของหน่วยงานรัฐที่รับเรื่อง อีกทั้งส่งผลกระทบต่อมาตรการป้องกันการ ทุจริต ที่อาจไม่เป็นผลได้

ประการที่สาม ปัญหาการพิจารณาข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามฐานความผิดอันเนื่องมาจาก นิยามความหมายคำว่า “ประพฤติมิชอบ”

“ประพฤติมิชอบ” (เดิม) พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืน กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติ คณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือสำนักงานการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน โดยจากความหมายเดิมนั้น เป็นการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการกระทำผิดที่เกี่ยวกับเรื่องเงินและใช้ทรัพย์สินของราชการ ซึ่งมีความหมายโดยแคบ ไม่ได้ครอบคลุมถึงการกระทำทุกประเภท จึงจะถือเป็นความผิดฐานประพฤติมิชอบได้ เพราะ

เมื่อตีความของความคิดฐานประพตติมิชอบ ก็จะเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำอันนำไปสู่การทุจริต อันถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งของการทุจริต ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ได้มีการบัญญัติความหมายขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 3

มาตรา 3 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้⁶

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพตติมิชอบในภาครัฐ

“ประพตติมิชอบ” หมายความว่า กระทำการหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการกระทำอันเป็นความผิดทางวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงทุจริตต่อหน้าที่

ฉะนั้น การนิยามความหมาย “ประพตติมิชอบ” บัญญัติมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่กระทำตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ แม้จะไม่ได้ทุจริต ก็ถือว่า มีความผิดฐานทุจริตในภาครัฐด้วย ซึ่งเห็นว่า การให้นิยามความเช่นนั้น มีขัดแย้งกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หรือแม้แต่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ก็แตกต่างกันและขัดแย้งมากซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการทางวินัย หรือพิจารณาลงโทษ รวมถึงการพิจารณาพิพากษาคดีได้ กล่าวคือ หากกรณีข้าราชการได้กระทำผิดระเบียบของทางราชการ การมาสาย การดื่มสุราในที่ทำงาน ทะเลาะวิวาท ฐัฐสาว การพนัน รวมถึงการเป็นหนี้ ซึ่งหากเป็นความหมายเดิม ความผิดฐานที่กล่าวมาจะไม่ได้รับความหมายเป็นการทุจริต แต่เป็นความผิดวินัยตามกฎหมายทั่วไป ซึ่งการพิจารณาโทษก็จะเป็นไปตามฐานความผิด แต่เมื่อมีการแก้ไขความหมายขึ้นมาใหม่ว่า ทุกฐานความผิดวินัย ก็คือ ความผิดฐานประพตติมิชอบ ซึ่งนั้นก็หมายความว่า มีความผิดฐานทุจริตในภาครัฐด้วย โดยตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น การที่ข้าราชการทุจริต มีโทษไล่ออก สถานเดียว ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ดังนั้น ก็แสดงว่า ทุกการกระทำผิดวินัย ข้าราชการผู้กระทำผิดทุกฐานความผิด จะถูกไล่ออกทั้งหมด เนื่องจากมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ก็ได้บัญญัติว่า เป็นความผิดฐานทุจริตในภาครัฐ ซึ่งเห็นว่า การบัญญัติแบบนี้ขัดกับหลักความได้สัดส่วน⁷ กล่าวคือ กฎหมายที่ดีต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสม และได้สัดส่วนกับความผิด หมายความว่า เมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมาย โทษที่จะลงกับผู้กระทำความผิดจะต้องเหมาะสมตามความรุนแรงแห่งความผิด กล่าวคือ ทั้งการกำหนด

⁶ มาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568

⁷ อาจารย์แก้วสรรณ อุซุพงศ์อมร และอาจารย์อริรัตน์ โกสิทธิ์, ศาลปกครองกับการตรวจสอบการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภายใต้หลักความได้สัดส่วน, หน้า 29, 2556.

โทษของกฎหมายสำหรับความผิด และการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับใช้กฎหมาย จะต้องได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำ ดังนั้น จึงเป็นปัญหาว่า การบัญญัติความหมายของการประพฤติมิชอบ ไว้เช่นนี้ ผู้ซึ่งต้องทำคำสั่งลงโทษ หรือผู้พิจารณาลงโทษ จะต้องพิจารณาอย่างไร จึงจะถูกต้อง หากผู้ทำคำสั่งลงโทษ หรือผู้พิจารณาลงโทษ ไม่พิจารณาตามความมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ผู้ทำคำสั่งลงโทษ หรือผู้พิจารณาลงโทษ จะถือว่าเป็นกระทำความผิดเอง เนื่องจากเป็นผู้ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ ส่งผลให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติอย่างมาก และไม่เป็นที่ธรรมกับทุกฝ่าย

ประการที่ 4 ระยะเวลาการดำเนินการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และการดำเนินการทางวินัย กรณีที่บุคคลที่ได้พ้นบุคคลได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปแล้ว

การดำเนินการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และการดำเนินการทางวินัย กรณีที่บุคคลที่ได้พ้นบุคคลได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปแล้ว นั้น จะมีการกำหนดระยะเวลาในส่วนของการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไว้ ซึ่งกรณีที่บุคคลที่ได้พ้นบุคคลได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 ปี นับแต่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และหากมีมติรับเรื่องหลังจากที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐแล้วไม่เกิน 1 ปี คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการได้ แต่ทั้งนี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 ปี นับแต่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเดิม เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติว่าบุคคลนั้นมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้ง ดำเนินการออกคำสั่งหรือดำเนินการทางวินัย แม้ผู้นั้นจะได้ ออกจากราชการไปแล้วก็ตาม ก็ยังสามารถดำเนินการทางวินัยได้ เสมือนผู้นั้นยังอยู่ในราชการ ต่อมาเมื่อมีการบัญญัติมาตรา 31 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568

จากบทบัญญัติมาตรา 31 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568⁸ และมาตรา 100 มาตรา 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม⁹ พบว่า มีความขัดแย้งกัน โดยจากความหมาย “ประพฤติมิชอบ” อันส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการประพฤติมิชอบ คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใด ๆ ของทางราชการ หรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่อาจเป็นความผิดวินัยข้าราชการได้

⁸ มาตรา 31 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568

⁹ มาตรา 100 มาตรา 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

อาทิ ความผิดตาม ป.อาญา ทัวไป (ที่มีใช้ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ) ,ทำเอกสารราชการสูญหายเพราะประมาท เลินเล่อ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา คัมสุราในสถานที่เวลาราชการ มีส่วนร่วม/เกี่ยวข้องกับกพนันหรือยาเสพติด ผู้สาวหรือมีพฤติกรรมอื่นใดที่เป็นประพฤติน่าชด โดหมิ่นช่มเหงประชาชน ละทิ้งทอดทิ้งหน้าที่ราชการ การฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม เช่น ผู้บังคับบัญชาเลือกปฏิบัติกับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือการแสดงออกในทางใด ๆ ที่เป็นการไม่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงกรณีข้าราชการยืมเงินแต่ไม่ยอมใช้คืน โดยไม่มีเหตุอันควร ซึ่งเกิดความรับผิดชอบ ป.แพ่ง และอาจเป็นความผิดวินัย ฉะนั้น พฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยทุกฐาน ความผิด ก็ถือว่า มีความผิดฐานประพฤติน่าชด ตามกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น เมื่อปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูก กล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการประพฤติน่าชด ตามความนัยมาตรา 3 ซึ่งอาจจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ ร้ายแรงก็ได้ และหากการกล่าวหาดังกล่าว ปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาก่อนผู้นั้นพ้นจากการเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยเหตุอื่นที่มีใช้เหตุตาย หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาภายหลังจากที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วไม่เกิน หนึ่งปี ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามมาตรา 23 แต่ต้องไม่เกิน 3 ปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณีดังกล่าวจึงเกิดปัญหา ว่า หากกรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว ไม่เกินหนึ่งปี โดยถูกกล่าวหาว่า มีความผิดฐาน ประพฤติน่าชด และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐได้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กรณีตามกฎหมาย ดังกล่าวนี้ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไป ซึ่งเห็นได้ชัดว่า มีความขัดแย้งกับมาตรา 100 มาตรา 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมุ่งเน้นข้าราชการซึ่งออกจาก ราชการไปแล้ว และมีกรกล่าวหาว่า เฉพาะกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและเป็นฐานทุจริตต่อหน้าที่เท่านั้น กรณีฐาน ความผิดอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถนำมาบังคับใช้เพื่อพิจารณาโทษกรณีข้าราชการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงได้ และ ตามมาตรา 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ก็บัญญัติว่า หากปรากฏว่า ผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ¹⁰ ดังนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาว่าเป็นความผิดวินัยไม่ ร้ายแรง ก็ไม่สามารถส่งผลการไต่สวนให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาโทษ ทางวินัยตามฐานความผิดได้ จึงเกิดปัญหาทำให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้ซึ่งต้องมีหน้าที่ปฏิบัติ เกิดความสับสน ว่าควรจะยึด บทบัญญัติกฎหมายใดถึงจะถูกต้อง ทั้งกรณีเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งมีผลกระทบ โดยตรงกับผู้ซึ่งถูกลงโทษอย่างเห็น ได้ชัด ซึ่งถือเป็นการขัดต่อหลักความ ได้สัดส่วน ขัดกับทฤษฎีการบังคับใช้

¹⁰ 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

กฎหมาย¹¹ที่ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ นอกจากนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26¹²ที่ว่า กฎหมายต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ โดยจากการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว เห็นได้ชัดว่า ไม่มีความเป็นธรรม เป็นการเพิ่มภาระเกินสมควร อันกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ซึ่งส่งผลให้แนวคิดข้อเสนอแนะในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐ อาจไม่เป็นผลได้

ดังนั้นแล้วเพื่อให้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามทุจริตของหน่วยงานรัฐ มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีประสิทธิภาพ เหมาะสม ทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และบทบัญญัติในกฎหมายอื่น ซึ่งส่งผลให้เกิดความยุติธรรม เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกตามการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ท. (มาตรา 43 เมื่อปรากฏกรณี ก.พ.ค. วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น จะต้องส่งเรื่องกลับไปให้ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาทบทวนอีกครั้ง) ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่กำหนดให้คณะกรรมการ ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า อุทธรณ์ฟังขึ้น จะต้องมีการส่งเรื่องกลับไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาทบทวน และเมื่อผลการทบทวนเป็นประการใด จะต้องมีการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามนั้น ซึ่งพบว่า ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือ กรณี ก.พ.ค. เมื่อเห็นด้วยกับผู้ยื่นอุทธรณ์ จะต้องดำเนินการตามกฎหมายฉบับใด เนื่องจาก พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีความขัดแย้งกันในตัวบทที่เห็นได้ชัด ทำให้เกิดความสับสน จึงสมควรแก้ไขดังนี้

เดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 43 วรรคหนึ่ง... แต่ในกรณีที่ ก.พ.ค. วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น ให้ส่งคำวินิจฉัยนั้น ไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาทบทวน ผลการทบทวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามนั้น ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษไม่เห็นด้วยกับผลการทบทวนดังกล่าว ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับทราบหรือถือว่ารับทราบผลการทบทวนนั้น”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น

“มาตรา 43 วรรคหนึ่ง... แต่ในกรณีที่ ก.พ.ค. วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น ให้ส่งคำวินิจฉัยนั้น ให้ผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามนั้น” ทั้งนี้เพื่อค้ำอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

¹¹ วีระพงษ์ บุญโยภาส และคณะกรรมการเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช., (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2546) หน้า 5

¹² มาตรา 26 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพยานหรือข้อเท็จจริง กรณี ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย เกิดปัญหาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพยานจากการ) ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรา 38 กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องส่งรายงานการไต่สวน ไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการลงโทษทางวินัย ซึ่งในการส่งรายงานการไต่สวน จะทำให้มีการเปิดเผยรายชื่อ และถ้อยคำของพยาน พยานหลักฐานอื่นใด ที่แสดงหรือบ่งบอกทำให้ทราบ หรือเข้าใจได้ว่าเป็นบุคคลใด อันส่งผลกระทบต่อผู้ที่เป็นพยานได้ ซึ่งทำให้พยานเกิดความเกรงกลัว และอาจเพิกเฉยต่อการให้ความร่วมมือในการดำเนินการทางวินัยได้ ทั้งอาจส่งผลให้การดำเนินการทางวินัยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ชี้มูลมา ปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับว่า ห้ามเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลของผู้ใดหรือข้อมูลลักษณะใดบ้าง จะเห็นวาทบัญญัติดังกล่าว ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ จึงสมควรแก้ไขดังนี้

เดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 38 บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติวินิจฉัยชี้มูลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดกระทำความผิดทางวินัยอันเป็นการกระทำการทุจริตในภาครัฐ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น

การแจ้งตามวรรคหนึ่งนอกจากมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว ต้องส่ง รายงานการไต่สวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นชอบแล้ว ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความคิดที่กระทำโดยสรุปด้วย เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ามติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และรายงานการไต่สวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นชอบแล้ว เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป โดยไม่ต้องดำเนินการสอบสวนอีก

การดำเนินการลงโทษทางวินัยตามวรรคสามที่เป็นกรณีการประพฤติมิชอบ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีอำนาจสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยเหตุอื่นที่มิใช่เหตุตาย ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติวินิจฉัยชี้มูล เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่มีมติเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 23 หรือมาตรา 31 วรรคหนึ่งหรือ วรรคสองแล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่จะดำเนินการเพื่อดำเนินคดีอาญาภายใต้กำหนดอายุความต่อไป ในการนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการ

ไว้ส่วนเพื่อให้ทราบเหตุแห่งความล่าช้าของการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติพินกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การดำเนินการลงโทษทางวินัยตามวรรคสามที่เป็นกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อไป” ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น

โดยการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา โดยใช้ถ้อยคำว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมและให้อำนาจของรัฐมนตรีตามกฎหมายดังกล่าวเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการดำเนินการดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจกำหนดมาตรการอื่นใดที่สมควรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ และมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการตามที่จำเป็นได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับความคุ้มครองหรือช่วยเหลือก่อน

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือคู่สมรส ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้บุคคลนั้นหรือทายาทมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อขอรับค่าทดแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาดังกล่าว

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน โดยทั่วไป ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนและระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

3. ปัญหาการพิจารณาข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามฐานความผิดอันเนื่องมาจากนิยามความหมายคำว่า “ประพฤติมิชอบ” ผู้ศึกษาเห็นว่า การนิยามความหมาย “ประพฤติมิชอบ” บัญญัติมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่กระทำตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ โดยไม่ได้ทุจริต ก็ถือว่า มีความผิดฐานทุจริตในภาครัฐ ด้วย ซึ่งเห็นว่า การให้นิยาม

ความเช่นนั้น มีขัดแย้งกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หรือแม้แต่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ก็แตกต่างกันและขัดแย้งมาก อันส่งผลต่อการดำเนินการทางวินัย หรือพิจารณาโทษ การพิจารณาพิพากษาคดีได้ ถือเป็น การสร้างปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ทั้งเป็นการเพิ่มอำนาจเกินขอบเขตของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่ต้องรับผิดชอบในขอบเขตเฉพาะเรื่องทุจริต จึงสมควรแก้ไขดังนี้

สำหรับปัญหาในข้อนี้ ข้อเสนอแนะเป็น 2 ประเด็นดังนี้

3.1 ควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 กรณีความหมายของคำว่า “ประพฤติมิชอบ”

เดิมบัญญัติว่า

มาตรา 3 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้

“ประพฤติมิชอบ” หมายความว่า กระทำการหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการกระทำอันเป็นความผิดทางวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงทุจริตต่อหน้าที่

ข้อเสนอแนะให้แก้ไขเป็น

มาตรา 3 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้

“ประพฤติมิชอบ” หมายความว่า กระทำการหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ อันทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง”

3.2 ควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 3 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 กรณีความหมายของคำว่า “ทุจริตในภาครัฐ”

เดิมบัญญัติว่า

มาตรา 3 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ

ข้อเสนอแนะให้แก้ไขเป็น

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่ในภาครัฐ

4. ปัญหาระยะเวลาการดำเนินการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. กรณีที่บุคคลที่ได้พ้นบุคคลที่ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรา 31 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568 และมาตรา 100 มาตรา 100/1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะพบว่า มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณารับเรื่องเจ้าหน้าที่รัฐที่พ้นจากราชการแล้ว ตามมาตรา 31 หากได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติวินิจฉัยชี้มูลว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัย อันเป็นการกระทำการทุจริตในภาครัฐ (รวมถึงความผิดฐานประพฤติมิชอบ) โดยพฤติกรรมดังกล่าว ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องส่งเรื่องที่มีมติวินิจฉัยชี้มูลให้ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติ แต่ก็เกิดปัญหาทำให้เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งต้องมีหน้าที่ปฏิบัติ เกิดความสับสน ว่าควรจะยึดบทบัญญัติกฎหมายใดถึงจะถูกต้อง ทั้งกรณีเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับผู้ซึ่งถูกลงโทษอย่างเห็นได้ชัด จึงสมควรแก้ไขดังนี้

เดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 31 บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการประพฤติมิชอบ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาก่อนผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยเหตุอื่นที่มีสาเหตุตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 23 แต่ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ขอเสนอแก้ไขเป็น

“มาตรา 31 บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาก่อนผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยเหตุอื่นที่มีสาเหตุตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 23 แต่ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

เอกสารอ้างอิง

กมลชัย รัตนสกาวงศ์. **กฎหมายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545.

วีระพงษ์ บุญโยภาส และคณะ. **การเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้**

กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2546.

อาจารย์ภัทรวรรณ อุซุงศ์อมร และอาจารย์อารีรัตน์ โกสิทิธิ. **ศาลปกครองกับการตรวจสอบ**

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภายใต้หลักความได้สัดส่วน. 2556:29.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2568

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560